

Lőrincz Norbert

Szociális munkások az utcán, a prostituáltak között

Előszó

Ez a dolgozat az utcai szociális munka egy sajátos területét kívánja bemutatni – a prostituáltak körében végzett szociális munkát. A prostitúció mögött álló hatalmas erők és esetleges indulatok miatt minden részletre nem térhetek ki. Erre kötelez a szociális munkások etikai kódexe s a személyiségi jogok védelme is.

1993 márciusában kezdtünk AIDS-prevenációs munkába. Ekkor még csak hallomásból ismertük az egyik legveszélyeztetettebb réteg, a prostituáltak csoportjának életét. Megpróbáltuk megérteni a valóságot, s megtudni, hogy egyáltalán szükség van-e a szociális munkásra körükben. Annál is inkább fontosnak tűnt a feladat, mert városunkban a szociális problémák súlyosbodása (munkanélküliség, alacsony kereseti lehetőségek stb.) a megélhetési lehetőségek kétségbeesett keresését hozza magával, s néha azt is, hogy a túlélés érdekében akár önmaguk eladását is vállalják egyes emberek.

Szomorú személyes tapasztalat is motiválta munkánk megkezdését. Esetenként a „magukat még jól bíró” régebbi hajléktalan klienseink is igénybe vették bizonyos lányok szolgáltatásait, néhány olyan kisszerű „gazember” révén, akik hajléktalanok számára „közvetítenek” tizenéves, főként GYIVI-s lányokat. S hétvégén, kissé távolabb városunktól, egy-egy kertben, előzetes bejelentkezés után néhány száz forintért a lányok rendelkezésre állnak.

A tanulmányban a kolléganőmmel közel egy éve elkezdett munkánk során megszerzett tapasztalatokat igyekeztem rendszerezni. Sokat köszönhetek cigány származású munkatársnőmnek, hisz ő mind a cigány, mind a román mentalitást, szokásokat jól ismeri. Nagyon sokat tanultam tőle, főként a cigány szokásrendről. Annál is fontosabbnak bizonyult ez a munkánkban, mivel a magyar és a román lányok jelentős része cigány származású.

Az esettanulmány felépítésében egy etnográfiai vizsgálat szempontrendszeréhez próbáltam igazodni úgy, hogy az érdeklődő betekintést nyerhessen a prostituáltak különleges és gyakran könyörtelen világába. Együtt vizsgáltam a lányokat és a „striciket”, hogy mindkét felet megismerhessük. Az esettanulmányt az autópálya „életére” korlátoztam, mert úgy ítélt meg, hogy az komplex rendszerként működik, s így önmagában is tanulságos.

1. Helyszínek és szereplők

Munkánk egyes lépéseit az alábbiak szerint vázoltuk fel:

1. A prostitúció lehetséges színtereinek feltérképezése (kocsmák, szórakozóhelyek, autópályán lévő pihenők stb.).
2. Az első információkat nyújtó kulcsemberek megkeresése.
3. Első ismerkedés a helyszínnel: betekintés az autópályán zajló életbe, a szerepek tisztázása.
4. Alaposabb ismerkedés a helyszínnel: a kulcsfigurák „becserkészése”, a folyamatok és az emberi viszonyok áttekintése; a feladat, hogy elfogadottá tegyük jelenlétünket a terepen.
5. Az első interjú elkészítése a „stricikkel” és a „lányokkal”; eldönteni, van-e létjogosultsága a munkánknak, elképzeléseink bemutatása, a közelkerülés stratégiáinak kidolgozása, segítési lehetőségek kialakítása.
6. A tényleges munka: a segítés különféle formái, az AIDS-prevenció és vonzatai.

A munka megkezdésekor néhány információ-töredék alapján elmentünk leendő terephelyeinkre, hogy egy-egy este vagy éjszaka alatt megfigyeljük: melyek azok az alapvető szabályok, amelyekre oda kell majd figyelnünk. Felkerestük a fiatalok által látogatott s munkánk szempontjából lényegesnek ígérkező szórakozóhelyeket: a diszkókat, kocsmákat, klubokat. Meglátogatunk az autópályán menti két benzinkutat, a hozzájuk tartozó ellátóegységeket és a két éttermet. Végül munkánk elsősorban az autópálya környékére összpontosult.

Sajnos, kevés olyan ember akadt, aki vállalkozott volna arra, hogy bevezessen – legalább egy bizonyos határig – az „életbe”. Sok mindent a szerencsénknak és személyes ismerőseinknek köszönhattunk. Így három pincérnek, az egyik benzinkút WC-tulajdonosának s egy hajléktalannak, akinek az egyik kocsmában a törzshelye – itt dolgozik feketén. Ő egyszemélyben kifutófiú, kidobóember, s mint tőle megtudtuk, történetünk szereplői ebben a kocsmában is megfordulnak, estéről estére. Akadt olyan lány és „strigó” is, akit már valahonnan ismertünk, s így hozzájuk rövidebb idő alatt közelebb tudunk kerülni, ők pedig könnyebben juttattak el másokhoz.

A benzinkutaknál a forgalom legnagyobb részét az autósok bonyolítják, de míg a személyautók többsége csak tankol, s már megy is tovább, addig a kamionosok kötelező pihenőjüket töltik ezeken a helyeken. Többnyire ők veszik igénybe az itt nyújtott szolgáltatásokat is, az ételtől, italtól a prostituáltakig. De – mint egész életük – ez is csak utazás, s nem szeretnek „unatkozni”. Többségük török és német állampolgár.

Az úgynevezett kiszolgálószemélyzet (benzinkutasok, pincérek, eladók WC-sek stb.) szinte kivétel nélkül bízik a túlélésben, a gyors meggazdagodásban. A törvényellenes dolgokról hallgatnak. Az üzletnek mennie kell. Bejáratott rendszer szerint, profi módon működik itt minden, az ügyintézésről a prostitúcióig. Csak ritkán fordul elő, hogy kitiltják az étteremből egy időre a „lányokat”. Az egyik kút panzióegyüttesének tulajdonosa például nem tűri a prostituáltakat. Csupán az éjszakai bárban és a játékkeremben húzhatják meg magukat, s ha egyedül térnek be, nem szolgálják ki őket.

A „lányok” sokan vannak, és sokfélék. Egy részük román állampolgár, aki az embercsempészek segítségével szökött át hozzánk abban a hiszemben, hogy itt rövid idő alatt majd sok pénzt kereshet. Más részük magyar, a környékbeli falvak lakói, a város szülöttei, valamint a Pestről kiszorultak.

A „stricik” különböző városokból valók, koruk változó, a huszonévestől az ötvenévesig mindenféle korú van köztük. Néhány profitól eltekintve általában viszonylag „kis tételben utaznak”, néhány „lányt” futtatnak. Tartanak a profi társaiktól, a rendőrségtől, valamint a behajtóktól.

Az éttermekben a „lányok”, a „strigók”, a vendéglősök és a vendégek kapcsolata általában jó. Szabályozott, bejáratott rendszerben zajlanak az események, mindenki tudja a maga dolgát. A vendégek általában az éhes vagy az egyéb szolgáltatást igénylő utazók, de szép számmal jönnek ide a közeli településekről is. Ahogy több lesz a „lány”, közeleg a tél, úgy népesülnek be ezek a helyek.

A helyszíni felderítő munka során megpróbáltuk megismerni a „futtatás” rendszerét. Megfigyeltük, ki kihez tartozik, kinek mi a területe, feladata, azt hogyan védi, milyen riasztási rendszerük van, kinek mi a szerepe, hogyan épül fel a hierarchikus rend.

Ezeket a megfigyeléseket kezdetben autóból végeztük, majd pedig turistaként, a legtöbb szolgáltatást „kipróbálva” kíséreltük meg végigkísérni a folyamatot (pl. tankolás, WC-használat, pénzváltás, vásárlás, étel-italfogyasztás, játék stb.). Közben figyeltünk, kérdeztünk, ismerkedtünk. Fontosnak tartottuk egy-egy helyszín előéletének feltérképezését is: mióta alakult ki az adott helyen a prostitúció, milyen mértékű, kik a meghatározó „figurák”, milyen az üzlettulajdonosok viszonya hozzájuk.

Persze, csak látszólag volt könnyű a dolgunk. A nagymenőket csak fél év után kezdtük megismerni, hiszen ők egy védett rendszer tagjai.

Megtudtuk, hogy ma már többnyire legális tevékenységnek számít az autópályán a prostitúció. Hónapról hónapra jobban prosperál az „ipar”, egyre több a „lány”, s egyre több a „strigó” is. Egyúttal egyre élesebb a helyzet, veszélyesebbek, elszántabbak a „vigyázó fiúk”. Valószínűleg kevés „strigó” akad, akinek ne lenne fegyvere, s ha kell, azt használja is. A pénzükért, az üzletért mindenre képesek.

A „lányok” a játékkerembe szoktak behúzódní, ezért mi is bementünk. Szerencsénk volt: ügyetlenkedésünket látva az automatánál, leszólított minket egy idősebb hölgy, s felajánlotta tanácsait. Segített is játszani, eközben elterelhetjük a szót a játékról. Egy kávé és egy gyümölcsle mellett hamarosan megtudhattuk, hogy ő a „Madame”, s román lányokat futtat a férjével együtt.

1. Interjú: „A Madame”

(Miután megmutatta nekünk az automatát, bemutatkoztunk, s kiderült, hogy kolléganőm régi ismerőse.)

– Juci, hát tényleg te vagy! Nem akartam hinni a szememnek, jaj, de megváltoztál, más a hajad, meg...

– Erzsike, te vagy? Nekem is nagyon gyanús voltál, de nem mertem szólni.

– Még régről ismerjük egymást, már vagy öt éve, hogy nem találkoztunk. Tudja, Jucika sokat segített nekünk még annak idején, mikor átköltöztünk. Áldott jó teremtes. Mesélj, Juci, mi van veled, Ő a fiúd? Hogy vagy?

– Nem, mi munkatársak vagyunk, most együtt dolgozunk. Egyébként köszönöm, jól vagyok, de inkább te mesélj. Mi van a gyerekekkel, hogy kerültök ide? Itt dolgoztok?

– Tudjátok, sok minden történt velünk az elmúlt években. Árpának fölmondtak a munkahelyén, én el sem bírtam helyezkedni. Szomorú. De legalább lakás van, lehajthassuk a fejünket, csak igen drága a fönntartás, ebből legalább meg lehet élni. Igen, én vagyok a Madame, nézzétek, az a négy „lány” dolgozik nekem, az Árpi meg vigyáz rájuk. Hajcsa őket, s így vagyunk. A gyerekek iskolába, de a nagynak a számolás sehogy sem akar menni. Nem tudtok valakit? Ha így marad, meg fog bukni. S ti mit csináltok ilyenkor itt?

– Mi is dolgozni jöttünk, mivel mi szociális munkások vagyunk, s most AIDS-megelőző munkába kezdtünk. Hallottuk, hogy itt is sok a „lány”, s most őket szeretnénk megismerni, nekik szeretnénk segíteni.

– S mit tudtok ti segíteni?

– Még nem ismerjük a „lányokat”, így nem tudjuk, mi az, amire a leginkább szükségük lenne. De van óvszerünk, vannak prospektusaink, s mi magunk is elég sokat tudunk az AIDS-ről. Igyekeztünk rendesen felkészülni.

– Tudtok adni óvszert? Mert hát az is olyan drága, és sok fogy.

– Persze, van a kocsiban, majd hozok be. Ezek szerint a „lányai” rendszeresen használnak óvszert?

– Á, nem, nem is tudják mind, milyen az. Van, aki még magyarul sem tud egy szót sem. Tudjátok, nekünk román „lányaink” vannak. De van néhány, aki kéri, meg használja is. Meg egyre többször van olyan sofőr, aki csak azzal akarja.

– Hány lányod van?

– Változó, most négy van kint, mikor hogyan jön össze. Van, aki Pesten van, van, aki éppen otthon, mindég más.

– S hol laknak a „lányok”?

– Többnyire nálunk. Elég nagy a lakás, bár már néha szűknek tűnik. Nézzétek, itt jön Márján, ő a legszebb „lányom”. Ide húzódnak be a játékterembe ilyenkor, ha hideg van, meg ha nincs munka. A többi helyről kitiltottak bennünket, csak itt a bárban meg a játékteremben lehetünk, s itt sem szolgálnak ki mindig.

– Milyen idősök a „lányai”?

(Egy lány:)

– Erzsi néni, baj van, az új „lány” már túl régen bent van, már rég ki kellett volna jönni neki.

– Rögtön megyek, ne haragudjatok, de mennem kell, mindig csak a vesződés.

– Mikor tudnánk folytatni a beszélgetést?

– Gyertek el hozzánk valamelyik nap, úgyis akarok én tőletek kérdezni, mert félek, nekem is bajom van.

– Kell most óvszer, vagy ráér akkor?

– Van most itt?

– Néhány a zsebemben, tessék.

– Ez most elég is lesz, akkor majd gyertek!

– Csütörtök, két óra felé megfelel?

– Jó lesz! Akkor otthon maradok, a címet tudjátok! De most megyek, nehogy megint valami gond legyen.

A következő interjúban sok minden kiderült Erzsikéről, népes „családjáról”, s igen sokat megtudhattunk általa mind a „lányok”, mind a saját életéről, napi gondjaikról, bajaikról. Megismerhettük közvetlen ismerőseiket, akik szintén a „lányok” dolgoztatásából élnek. Elmondhattuk AIDS-megelőző munkánk lényegét, segíthettünk, ahogy tudtunk. Bedolgoztuk magunkat, s így a pályán lévő többi „lányhoz” és „strigóhoz” is szép lassan közel tudtunk kerülni.

Megértve szándékainkat, hagyta, hogy dolgozzunk, hiszen saját maga számára is segítséget kért (épp nőgyógyászati műtét előtt állt). Orvost szereztünk neki, néhány nap múlva már otthon segíthettünk „lányáival” együtt az ápolásában.

Hogy mennyire fontos a munkánk, azt mi sem bizonyította jobban, mint az, hogy hamarosan kiderült: ezek a román „lányok” teljesen tájékozatlanok, még saját testük működését illetően is.

2. Tevékenységeink

Hetente egy-két alkalommal jártunk fel a pályára, s miután már teljesen megszoktak bennünket, hétről hétre egyre több „lányt” és „strigót” ismerhettünk meg. Ahogy a „strigókkal” sikerült megfelelő kapcsolatot kialakítanunk, mihelyt akadt egy-egy lazább nap a „lányok” számára, hosszasan elbeszélgethettünk. Átadhattuk ismereteinket az AIDS-ről, s mindenről, amit kérdeztek. Amihez nem értettünk, azt elhalasztottuk, utána néztünk, s visszatértünk rá. Rendszeresen hordtunk fel óvszert, tájékoztató szórólapokat.

S szép lassan megnyíltak és meséltek.

2. Interjú: Féri

– Szia, bocs’, hogy zavarunk, no meg, hogy picit beszélgettünk a „lányoddal”, de látom, elég pangás van.

– Az, hogy rohadjon meg. Nem tudom, mi van, megint lezárhatták a határt, vagy mi. Apropos, hallottam már rólatok, ti vagytok azok, akik óvszert osztogattok, meg az AIDS-ről beszéltek, ugye?

– Igen, mi szociális munkások vagyunk, s prevenciós munkát végzünk itt fönt a „lányok” körében, ezért beszélgettünk a te „lányoddal” is.

– Ez a rohadt kurva utál dolgozni, inkább szövegel. Elüldölgélne itt egész

este, ha hagynám neki. Ilyet ti még nem láttatok! Eredj már dolgozni, te lusta dög!

(A „lány”:))

– Hagyjál békén, te hülye, megyek már. De úgy sincs kedvem, meg alig van kamion is.

– Ide figyelj! Ha fölhúzol, nagyon megverlek! Még legalább öt menet kell, addig úgysem megyünk haza. Ilyen nőt még nem láttatok, ezzel több gondom van, mint eddig bármelyikkel.

– Ez az egy „lányod” van?

– Hála Istennek! Még ez is sok! Na, de, hadd halljam, mit tudtok mondani az AIDS-ről? Hogyan kell szerintetek használni az óvszert? Bár én eléggé utálok, de ha egy-egy ilyen jobb kurvával elmegyek, szoktam használni, mert ezeknél ki tudja. Még a végén megfertőződnek, pedig még nem akarok meghalni, igaz, kicsikém?

– A „lányaid”, s ha olykor velük vagy, te is veszélyeztetett vagy. A „lányoknál” az lenne a minimum, ha minden egyes alkalommal használnák, hiszen jelenleg ez a megelőzés egyik legjobb módja, bár korántsem elég. Az AIDS jóval összetettebb, mint gondolnánk, nemcsak a nemi közösülés útján terjed. Szóval, dióhéjban ennyi, ha van kérdésed, vagy valami nem világos, nyugodtan szólj.

– Akkor ezek szerint előfordulhat az is, hogy még én is fertőzött legyek?

– Sajnos, lehetséges, ha nem stabil barátnőd van, s nem használasz óvszert.

De nem akarunk megijeszteni.

– Hogyan lehet megtudni egyáltalán, hogy valaki fertőzött-e vagy sem?

– Van szűrővizsgálat, ott a vérből vett minta alapján meg tudják állapítani, hogy valaki fertőzött-e vagy sem. Ez a szűrővizsgálat ingyenes, bárki kérheti. Budapesten egyébként működik egy hely, ahol anoním szűrést végeznek.

(A „lányhoz”:))

– Eredj dolgozni, mondtam már, te hülye tyúk! Hogy ez a nő, hogy tud ilyen lenni?

(A „lány”:))

– Ne beszélj velem így, mert belédnyomom a cigimet!

– Tűnj a francba, hülye lotyó!

– Nos, van valami kérdésed?

– Nem vagyok az a hirtelen döntő típus, én úgy emésztgetem a dolgokat.

Úgy hallottam, hogy rendszeresen jártok föl, igaz?

– Igen, minden héten itt vagyunk, így valószínűleg fogunk még találkozni, s remélem, tudunk majd beszélgetni is. Addig is, itt van négy féle tájékoztató az AIDS-ről, ha van rá időd, olvasgasd. A „lányod” meg mondta, hogy nem mindig veszel neki óvszert.

– A jó nénikéjének panaszkodjon ez a szemét!

– Nem panaszkodott, mi kérdeztük, így ne haragudj rá, s hogy segítsünk, itt van tíz doboz óvszer. Nagyon köszönjük a beszélgetést, s majd találkozunk!

– Szevasztok, megyek megnézem ezt a ribancot, csinált-e valami üzletet.

3. Interjú: „Kis falusi szép”

Első találkozás

– Sziasztok, látom megint alig lézeng egy-két autó. Géza, beszélhetünk picit a „lányaiddal”?

– Amíg nincs meló, addig nyugodtan, aztán nyomás, mert rohadtul mínuszban vagyunk. Amíg beszéltek, vidd be őket, legalább ők ne fázzanak ilyen szar időben.

– Nos, te még talán nem ismersz bennünket, még nem találkoztunk. Mi szociális munkások vagyunk, s rendszeresen járunk ide föl a pályára, próbálunk segíteni itt a „lányoknak”. Beszélgetünk, óvszert adunk.

– Óvszert adhatsz, mert már csak ez a három van itt nekem. Egyébként mondták itt a „lányok”, hogy az AIDS-ről beszéltek, és hogy már segítettek itt néhányukon.

– Igen, szerencsére tudtunk segíteni már többnek is.

(A „lány”-hoz:))

– Te mióta vagy itt?

– Épp ma van egy hete, hogy elkezdtem ide följárni.

– Hogy csöppentél bele ebbe az egészbe?

– Nem is tudom, a Géza hozott ide, néhány hete ismerkedtünk meg. Még igazából nem is értem, hogy mit is csinálok.

– Hol ismerkedtetek meg?

– Az egyik diszkóban egy pénteken. Nekem nagyon elegend volt mindenből, aztán nála kötöttem ki.

– Idevalósi vagy?

– Nem, egy kis faluban éltem, innen 25–30 kilométerre.

– S most?

– A Géza bérel nekem egy lakást, ott vagyok.

– A munkából tartod el magad?

– Is. A Géza nagyon rendes, mert csak úgy eljöttem otthonról, nem volt semmim, ő meg segített nekem. Vett szép ruhákat – ezt is tőle kaptam –, bérli a lakást, kaját vett, szóval tényleg rendes.

– Hogyan érzed magad itt?

– Nem is tudom, ezen még nem is gondolkoztam. Az a jó, hogy nem vagyok egyedül, a húgommal vagyunk itt ketten.

– Ő is dolgozik a Gézánál?

– Persze, együtt is lakunk, meg minden. Most is itt van, csak már vagy 25 perce bent van abban a piros kamionban, azért nézek kifelé állandóan.

– Aggódsz miatta?

– Nem, biztosan csak jól érzi magát.

– Szokott olyan lenni, hogy valakivel jól esik?

– Már volt olyan, s ilyenkor szívesen ráhúzzunk, hiszen nekünk is jó.

– Tényleg, hány éves vagy?

– Majdnem húsz.

– Tesód?

– Ő 18 – majdnem.

- Mi készítetett arra, hogy egyáltalán elkezdjétek ezt a munkát?
- A pénz. Már majdnem két éve nincs munkahelyem. A szüleink nagyon szegények, nem tudnak eltartani.
- Előtte hol dolgoztál?
- Egy varrodában, de megszűnt.
- Meddig akarjátok ezt csinálni?
- Nem tudom. Majd meglátjuk. Talán, míg kicsit megszédjük magunkat, vagy míg bírjuk. Nem tudom.
- Visszatérve a munkákra, szoktatok óvszert használni?
- Általában igen, a Géza azt mondta, hogy jó, ha használjuk, megelőzhető a baj, s így nem lesz semmi gond. Csak van néhány erőszakos fráter, főleg a törökök meg az oroszok, akik gumival nem jönnek el. A németek meg általában csak azzal.
- S hogyan szoktat használni?
- Hát ahogy kell! Mi az, hogy hogyan?
- Ha megkérhetlek, pontosan mondd el, pontról pontra.
- Fölnyitom,
- Hogyan?
- Általában foggal föltépem a zacskót.
- Látod, ezért kérdeztem, mert nem jó, ha így nyitod ki. A fogadtól megsérülhet az óvszer, esetleg elgyengül azon a ponton, s így könnyebben kiszakad. De akár rögtön is kiszakadhat, s így már nem ér semmit. Valamint azt is jó tudni, hogy... Nos, ennyi, amit el akartam mondani neked. Úgy látom, már a harmadik kamion gördül be, Géza biztosan vár. Ezeket a prospektusokat olvasgasd, meg gondolkozz azon, amiről beszélgettünk, s legközelebb folytathatjuk, oké?
- Oké, köszi, jön a hugi is.

Harmadik találkozás

- Szia, Réka, hogy vagy, mi van veled?
- Semmi.
- Az látszik. Egyébként?
- Mondom, hogy semmi. Csak kicsit kivagyok.
- (Géza:)
- Semmi baja, csak nem akar dolgozni. Azt hisz, ő itt az úr. Kis hülye, meglátod, itt foglak hagyni a francba. (Elviharzik)
- No, ki vele, min kaptatok így össze?
- Géza teljesen megváltozott, olyan hideg, kemény lett, nem érti meg a gondomat.
- S mi a gondod?
- Kivagyok. Azt hiszem, kezdek rájönni, hogy mit kezdtem el csinálni. Itt estéről estére eladom magam, mint egy kiló cukrot. Engednem kell mindenkinek, hogy kihasználjon. A Gézának is csak azért kellettem, hogy pénzt keressek, pedig én úgy bíztam benne. Már nem merek a tükörbe nézni, félek attól, aki visszanéz, az már nem én vagyok. Érted? Az már nem. Úgy érzem,

hogy belül meghalok, undorodom magamtól is, nem hogy attól a sok buzi kamionostól.

- Történt valami, ami ezt kiváltotta?
- Képzeld el, mi történt. Az egyik (már régóta feszítő sírása most zokogásba tör ki) személtáda szétszakított, most vérzek, és nagyon fájok, és menjen mindenki a jó büdös francba.
- Nyugodj meg, találunk valami megoldást.
- Ha jól esik és megkönnyebbülsz tőle, meséld el. Ha nem, ne mondj semmit. (...) Oké, köszönöm, hogy elmondtad. Úgy gondolom, a legjobb az lenne, ha elmennénk orvoshoz.
- Nem, még nem akarom. Géza mit fog szólni?
- Úgy gondolom, a jelen helyzetben majdnem mindegy, hogy mit mond. Most a munkát folytatni nem tudod, pihenésre van szükséged, és szerintem nagyon jó lenne orvoshoz menned. Ha akarod, elkísérlek, vagy ha nincs orvos ismerősöd, el tudlak vinni ahhoz az orvoshoz, aki már több „lánynak” is segített itt a társaid közül. Jobban vagy már? Picit meg tudtál nyugodni?
- Igen, már jobb, de még fájok.
- Jön Géza, nos, mi legyen?
- Nem tudom. Legszívesebben itt hagynám az egész kócerájt, visszamennek Szendrához, meg haza.
- Ki az a Szandra?
- A kislányom. Nagyon hiányzik.
- Mikor láttad utoljára?
- Amikor eljöttem otthonról, lassan három hete.
- Milyen idős?
- Lassan két éves lesz.
- Mióta eljöttél, semmi híred róla?
- Semmi.
- Na, mi van, helyrerázódtál kékszeműm?
- Géza, Réka most nem fog tudni dolgozni. Lehet, hogy sokáig nem. Próbáljunk megoldást keresni. Tudod... Szóval ez van, orvoshoz kellene vinni. Én bízom benned, hisz nem olyannak ismertelek meg, mint aki nem érti meg a másik ember problémáját. Ha az neked segítség, mi elvisszük Rékát orvoshoz, hogy te itt tudj maradni a többi „lánnyal”.
- A jó francba, pedig kedveltem ezt a nőt, komolyan. Jól is dolgozott. Oké, vigyétek.
- Bízom benned, köszönöm. Ha esetleg nem lesz otthon Réka, hívj fel holnap, tudod a számom. Lehet, hogy bent tartják.

Ötödik találkozás: a bérelt lakásban

- Réka, már egészen jó színed van.
- Igen, most már kezdek egészen jól lenni, de az orvos szerint még sokat kell pihennem.
- A lelked hogy van? Gondolsz még a gyerkőcre?
- Persze. Mindennap vele kelek, vele fekszem. Azért mégsem engedhetem, hogy az anyám nevelje fel.

- Lesz elég erőd visszamenni?
- Ez egy örök tanulság lesz számomra.
- És Géza?
- Sikertől beszélnem vele is, megegyeztünk, elenged.
- Ez nagyszerű! Még több mindent át kell gondolnod, a jövődet új alapokra kell fektetned. Nagyon nem könnyű ugyan, de új életet kell kezdened. Tudom, hogy most érzel elég erőt magadban, de vigyázz, hogy így is legyen. Még mielőtt azonban elindulsz hazafelé, ebben a néhány napban sok mindent át kell gondolnod. Ha szükséged van valamire, nyugodtan szólj, s amennyiben neked nem gond, amíg itt vagy, két-három naponta beugrunk hozzád.
- Köszönöm. Mindent köszönök nektek, s biztosan lesz néhány olyan dolog, amiben fogom kérni a segítségeteket. De hát úgy is tudjátok, hogy csak rátok számíthatok egyelőre.

4. Interjú: A „Profi”

Első találkozás

- Szevasztok! Megint itt vagytok?
- Szervusz! Mivel ez a munkánk, természetesen itt vagyunk.
- Már hallottam rólatok, mondták a srácok, mit csináltok. De higgyétek el, fölösleges. Kár is volt kijönnötök, s egyáltalán beleártanotok magatokat ebbe az egész dologba, ami itt folyik.
- Mi úgy látjuk, hogy nem hiába vagyunk itt hétről hétre.
- Higgyétek nekem, én már öreg róka vagyok a szakmában, ti nem értetek semmit.
- Már sikerült beszélünk jó néhány „lánnyal” és kísérőjükkal, s ezért bármennyire is nem hiszed, néha talán tudunk segíteni mi is.
- Most úgy gondoljátok, éppen én vagyok soron a beszélgetésekben?
- Nem, bár te is lehetnél, csak gyűjtjük a tapasztalatokat.
- Idefigyeljete! Nem tudom igazán, hogy kik vagytok, s mit akartok. Az a szerencséték, hogy ez a sok hülye valamilyen szinten elfogadott benneteket. Egyébként lehet, hogy már nem is lennétek. A srácoktól informálódtam, tudom, hogy nem zsaruk vagytok, hanem ilyen szociális...
- Szociális munkások.
- Igen, csak nem ugrott be. Idefigyeljete! Van egy ajánlatom számotokra. Vagy elfogadjátok, vagy nem, ez mostanra szól, egyetlen alkalomra. Hajlandó vagyok leülni veletek egy asztalhoz, s elbeszélgethetünk. Kérdezhetek nyugodtan, sőt idehívom Verát, ő itt a legprofibb „lány”, de többet nem akarok itt látni benneteket. Nos?
- Oké, elfogadjuk az ajánlatodat. Hova megyünk?
- Ide az étterembe, ez egy nyugis hely, nem nagy most a forgalom. (...)
- Nos, előttem a lehetőség, szociális munkások, kérdezhetek. Vera, a barátnőm, a „lányom”, garantáltan ő itt a legprofibb, a legszebb és a legokosabb.
- Vera a te „lányod”? Te vigyázol rá?
- Vigyáz ő magára, elég nagy már, s elég régóta van a szakmában. Egyéb-

ként is önálló, egyedül dolgozik. Van saját autója, azzal közlekedik. Neki ez a forma tetszik. Én csak leugrom időnként, elbeszélgetünk, segítek neki, ha kell valami.

- Vera, nem félsz itt egyedül, hogy valami bajod esik?
- Ugyan már! Itt ismer mindenki, meg én már nem megyek el akárkivel. Én nem olyan vagyok, mint azok a román kurvák, akiket itt annyit látni. Nekem megvannak az ügyfeleim. A kamionosok közül, aki jó, s rendszeresen erre jár, azt én várom. Nekem többnyire rendszeres, visszajáró palijaim vannak. De nekem magas is az áram, nem mint ezeknek az útszéli lotyóknak. Csak rontják az üzletet, lassan a normálisabb emberek meg sem mernek itt állni.
- Ennyire rosszak a román „lányok”? Neked mi bajod velük?
- Tudjátok, Verának nagyon igaza van. Ezek mocskosak, még magyarul sem tudnak rendesen, nemhogy más nyelveken, kulturálatlanok, szóval az alja nép. Vera, mint látjátok, tiszta, kétszer nem látod rajta ugyanazt a ruhát, öt nyelven beszél, intelligens, szép. Mi kell még?
- Még egy picit Veránál maradva, ő hogyan védekezik a fertőzések, az AIDS ellen?
- Nehogy azt higgyétek, hogy azzal segítetek valamit, hogy itt óvszert osztogattok. Ezek a „lányok” olyan igénytelenek, elmennek bárkivel óvszer nélkül is. Pedig a törökök igencsak veszélyesek.
- Én mindig használok óvszert, nem is akármilyet, én csak az angol márkát szeretem. Az, amit ti szoktatok hozni, az nekem nem is jó.
- Komolyan úgy gondoljátok, hogy ennyire igénytelenek a román és egyéb más „lányok”?
- Higgyétek már el! Azt sem tudják, hogyan kell normálisan felhúzni, mit csináljanak, ha valami gond van.
- Azt mi is tapasztaltuk, hogy meglehetősen tájékozatlanok, de, őszinte legyek, reménykedtünk abban, hogy legalább használják.
- Ezek amatőrök.
- Miért, te a „lányaiddnak” nagyobb biztonságot tudsz nyújtani?
- Na, idefigyeljete! Nem tudom, mit képzeltek rólam, de én benne vagyok a szakmában rendesen, s teljesen legalísan.
- Ezt meg hogy érted?
- Tessék, itt a névjegykártyám. Én pesti vagyok, van ott két masszázsszalonom, meg üzemeltetek egy erotikus centert. Az én „lányaaim” komoly szűrés után kerülhetnek csak be az üzletbe, van egy külön orvosom, aki kéthetente megvizsgál minden „lányt”. Kiterjedt külföldi kapcsolatrendszerrel rendelkezünk. Általában a kliens egy héttel, néhány nappal hamarabb bejelentkezik, elmondja az igényeit, s a megbeszélte időpontban – persze, teljes diszkréció mellett – minden úgy várja, ahogy megrendelte. Ez üzlet, gyerekek, itt nem lehet hibázni. A legtöbbet kell nyújtani. Ez baromi sok pénz.
- Megmondom őszintén, picit leforráztál. Erre nem számítottam, hogy ilyen „profi” vagy. Mióta csinálod ezt az egészet?
- Nem is tudom. Ez a szalonom két éve él.
- Mikor kerültél bele ebbe az egész körforgásba?

– Régen, nagyon régen.
 – Hogy kezdődött?
 – Intézetben nevelkedtem, a szüleimnek nem kellettem. Próbáltam a helyemet keresni a világban. Szerencsére volt egy jó tanárom, s a kedvéért jól tanultam. Fölvettek egy nagyon jó gimibe, s én mindenképpen ki akartam törni. Így tanultam, meg nőttem.

– S a gimi után?

– Amilyen gyorsan csak tudtam, megléptem az intézetből. Felvételiztem, s fölvettem a Közgázra, koleszbe kerültem. De nem nagyon tudtam eltartani magamat, mint ahogy ez már a gimi utolsó két évében sem ment, így az lett a dologból, hogy tizenhat-tizenhét évesen már prostituált lettem. Vén, negyven-ötven éves banyákhoz jártunk, mindenféle perverz igényeiket elégítettük ki. Nagyon jól tudunk ezzel keresni. Néhányan voltunk benne a buliban, az egyik haver hozta a címekeket.

– Hogy bírtátok ezt csinálni?

– Mindent meg lehet szokni, nagyon kellett a pénz.

– Így már nem csodálkozom, hogy mára így „felfutottál”, s valóban helyesen nevezted magad öreg rókának. De talán térjünk vissza a mához. Gondolom, az időd véges, s még néhány kérdést szeretnék feltenni. Ha ilyen kialakított hálózatod van, akkor – már ne haragudj –, mit keresel itt vidéken, az autópályán?

– Szórakozom. Ez az egyik legjobb nőm, most is együtt élünk, s így gyakran lejárrok hozzá.

– Vera egyáltalán miért van akkor itt?

– Neki ez az élete, szereti a mindennapok kihívásait, az autópályát, a kamionokat.

– Ha jól értettem, együtt éltek?

– Mindkettőnknek van külön lakása, de ha szükségünk van egymásra, akkor együtt vagyunk. Az a lényeg, hogy mi így jól vagyunk.

– S nem féltetek attól, hogy valamit összeszedhet Vera? Egyáltalán, miért kell dolgoznia?

– Egyáltalán nem kell dolgoznia, ő szabad, akkor s annyit dolgozik, amennyit akar. Ő szereti ezt a munkát csinálni, igaz? Figyelj, a legjobb barátomat most temettem el. Szörnyű volt. Tudod, miben halt meg? AIDS-es volt. A legszörnyűbb az az öt hónap volt, amíg szenvedett. Láttál már AIDS-es embert az utolsó napjaiban?

– Nem, még nem.

– Akkor nem is tudod, milyen szörnyű az a kór. Először csak legyengült, aztán teljesen összement, elhagyta minden ereje, megkopaszodott. Az utolsó hetekben pedig szinte már nem is tudott magáról, mintha elevenen pusztult volna el.

– Igazán sajnálom!

– A legszörnyűbb az volt, hogy két évet várt, mire meg tudott halni. Még lehetett volna másfél szép éve, s helyett az utolsó két év pokol volt számára. Idegileg is teljesen kikészült. A halálos ágyán, ahogy szorította a kezem, megesketett, hogy soha nem megyek el szűrővizsgálatra.

– Nagyon sajnálom, hogy felkavartuk az emlékeidet.

– Én vállaltam, hisz megmondtam, most az egyszer mindent, aztán semmit. Nos, ennyi volt. Így is több dolog jött ki, mint aminek kellett volna.

– Mindenesetre igen megköszönjük bizalmadat, s hogy megosztottad velünk életed dolgait. Igérem, a bizalmaddal nem fogunk visszaélni! Nagyon köszönjük.

Második találkozás

– Ha jól emlékszem, megállapodtunk valamiben, nem?

– De igen, nem is akarunk zavarni. Csak igyekszünk végezni a dolgunkat.

– Legközelebb nem akarok itt látni benneteket!

Harmadik találkozás

– Azt mondtam legutóbb, hogy többet nem akarok itt látni benneteket! Nem voltam elég érthető?!

– De igen. Hidd el, tényleg nem akarunk zavarni.

– Gyere, mutatok valamit, hátha ez majd segít emlékeztetni. Emeld fel az ülésen lévő pokrócot!

– Nagyon is értem. Szép darab!

– Igen, ez a lefűrészelt csövű az egyik kedvencem. Remélem, érthető voltam!

3. Tapasztalataink

A prostituáltak

A „lányok” egy része ezt az „ősi mesterséget” kívánja űzni, így érzi jól magát. Ezt csinálják több-kevesebb nyilvánossággal már évek óta. Így természetes is számukra ez a létforma. Ismerik szakmájuk minden fortélyát, jó és rossz oldalait.

A „lányok” egy másik csoportja csak időszakosan, többnyire kényszerből jelenik meg a pályán, nem profik, védekezni is kevésbé tudnak, sebezhetőbbek. Ők vannak többen, s számuk a szociális problémák sokasodásával egyre gyarapszik.

Ahogy egyre több a „lány”, növekszik a feszültség a pályán, egy-egy kamionért mind nagyobb harc folyik. A „strigónak” nehezebb a napi minimumot összehozni. Az állandó feszültségben viszonylag gyorsan cserélődnek a „lányok” és a „strigók” is. Hosszú távon csak a profik tudnak megmaradni.

A „lányok” mindegyike fordított időbeosztás szerint él, felcserélődnek a napszakok. Attól függően, hogy ki a „strigójuk”, élhetnek elfogadható, rossz s rosszabb életet. A munka általában leghamarabb délután négy körül kezdődhet, de inkább este hét után, így eltart hajnali 3–4-ig. Mire ágyba kerülnek, lesz öt óra, majd alvás délig, néhány óra pihenő, és indul az egész előlről.

Lakásukat tekintve két főbb típust ismertünk meg.

Ha a „strici” lakást bérel, a „lány” „önálló” lakáshoz jut, kitarja őt a

A „lányok” többsége tökéletesen a „strigó bűvkörében” él. Tudják, hogy ők rendelkezik az életükkel, neki köszönhetik a jelenlegi nem túl rossz, a korábbinál mindenestre jobb anyagi helyzetüket. Néhány „lány” nagyon is jól tudja, mit akar, s azt is, hogy a „strigó” szintén függ tőle, s hogy milyen módszerekkel tudja megfogni a „strigót”, hogyan tudja elérni, amit akar. Ha a „strigó” nem figyel, könnyen a „lány” eszközévé válhat, bár ehhez a „lánynak” már igen profinak kell lennie.

Örülnek a pénznek, ha nem egy szadistával kell lefeküdniük, ha nem verik meg őket. Kifelé elégedettek a helyzetükkel, s úgy mondják, jól vannak. Belül azonban iszonyatosan gyötrődnek, s utálnak mindent. Mindegyikük reménykedik – hiszen mást nem nagyon tehet –, hogy egyszer lesz elég erejük, pénzük, hogy valahová nagyon messze elmehessenek, ahol senki nem ismeri őket, s ahol új életet kezdhetnek. A maximalista tervek között ház, autó, család, munkahely, a nagystílusú élet álma is szerepel. De hogy miként, kivel, hol, mire építve – nem fogalmazzák meg maguknak sem.

A fiatal „lányok” többsége gyorsan cserélődik, hosszú távon csak a profik maradnak meg a „szakmában”. A fiatal „lányokat” vagy bepalizták, vagy kényszerítették, esetleg megzsarolták, s így fogságba estek. Általában, miután rádöbbennek, mit is csinálnak, néhány hét elteltével összeomlanak, s ettől a pillanattól kezdve vagy elmenekülnek, vagy profivá válnak.

A „lányok” többsége csak néhány hónapot, esetleg fél-egy évet tölt a pályán. Ha minden simán megy, s egy kicsit sikerül megszédniük magukat, megpróbálnak lelépni. Miután így prostituált karrierjük megszakad, hosszabb-rövidebb ideig látszólag be tudnak illeszkedni a társadalom egészébe, azonban ez vagy nem marad tartós, vagy pedig időszakos visszaeséssel párosul, esetleg bűnöző karrierrel. Hiszen a „strigók” nem mondanak le minden esetben könnyen a „lányaikról”, s többnyire a „lányok” sem tudnak vissza-illeszkedni a hétköznapi kerékvágásba, nehezen tudják csökkenteni a megszokott életszínvonalat. Hosszú távon nem tudják miből eltartani magukat, munkát nem találnak, vagy ami akadna, az már nekik nem felel meg.

A „strigók”, a profik kivételével általában hagyják is, hogy lelépjenek. Elég, ha egy-egy „lány” néhány százezer forintot hoz a „strigó konyhájára”, akkor már bőven megérte a fáradozást. A román „lányok” is csak néhány hónapra jönnek, aztán hazamennek, hogy pénzükkel picit föllendíthessék családjuk életét. Persze a család vagy a vőlegény erről a munkáról semmit sem tud, esetleg csak annyit, hogy egy étteremben dolgozik, persze felszolgálóként. Vagy addig dolgoznak, míg egyszer le nem buknak, s ki nem utasítják őket. Ám illegális úton, néhány hét múlva, új útlevéllel ismét megjelenhetnek.

A „stricik”

Ha a „strici” nem veszi magához a „lányt”, általában külön él, saját vagy bérelt lakásában. Többnyire nem egyedül: családjával, kurvájával, barátnőjével. A kisszerű vagy még kezdőnek számító „strigók” szüleiknél, albérletben, esetleg „nagyobb” társaiknál húzzák meg magukat.

A „strici” kevés alvás után nyakába veszi a várost, esetenként az országot.

Ápolja kapcsolatait, új kapcsolatokat teremt, biztosítja a „lány-utánpótlást”, költi a pénzét, üzletel. Némelyikük meglepően sok időt fordít művelődésre. Aki valamire tartja magát, az könyveket olvas, gondolkodik az „üzleten”, ábrándozik a profizmusról vagy épp a túlélésről. Időtöltésük az autózás, a seftelés, a játék (kártya, rulett, biliárd, játékautomaták stb.). Elvileg négy óra tájtól együtt él „lányaival”, végzi nem túl nyugodt, s nem könnyű munkáját. Mindenre oda kell figyelnie, hiszen elég lehet egy apró hiba, és évekre lekapcsolhatják. Éppen ezért a profik már nem dolgoznak a terepen, csak a háttérből irányítanak, s kis utódaikkal végeztetik el a piszkos és veszélyes munkát. Ez idő alatt vezetik a már beforgatott pénzükből a maguk jól menő üzleteit, saját illegális masszázs- vagy szépségszalonjukat.

Külsejük attól függ, milyen szinten állnak az „üzletben”. A csillogó sportkocsiktól az ütött-kopott Ladáig minden megtalálható, s benne az autóhoz illő ember. Tekintetük többnyire zavart, gondterheltek, idegesek, arcvonásaik aránylag fiatal koruk ellenére mélyek.

Anyagi helyzetük jobb, mint bárkié, aki a megszokott módon keresi a kenyerét. Mindig van pénzük nőkre, játékra, autóra, szórakozásra, s marad a „lányok” kitartására, az esetleges új „lányok” beszoktatására is. (A kezdőknek – még ha feleznek is – a napi 10 000 Ft minden további nélkül a zsebükbe pottyán úgy, hogy ebből már a maffiának is leadták a helypénzt.)

Életformájuk miatt a társadalom egészétől kissé elszigetelten élnek. Többkevesebb szállal az alvilághoz, a maffiához tartoznak, ez a szervezet old meg számukra mindent. Bármit kiharcolnak, amire szükségük van. Ha kell, senkit és semmit nem kímélnék. Az autópályán ők az urak, bármit megtehetnek, s adott esetben meg is tesznek. A maffiával szemben azonban tehetetlenek.

Jó egészségi állapotban vannak, de mivel a közvetlen környezetükben élnek a „lányok”, és esetenként „használják” is őket, a veszélyekkel nekik is számolniuk kell (bőrbetegségek, nemi betegségek stb.). Általában tájékozottabbak „lányaiknál”, s így védekezni is jobban tudnak, bár köztük is akad prostituált.

Ők is sérült személyiségűek. A pénz, a vágy, a szórakozás, az erő, s persze önmaguk rabjai. Egyértelműen a „kemény” oldalhoz csatlakoztak, az ő elveik és elvárásaik szerint teljesítik munkájukat, néha szenvedve, máskor örömmel, olykor kínok kínjával. Általában mindegyikük „ludas” néhány dologban, ezt tudják is magukról, s így a gyötrő gondolatok nem hagyják őket nyugodni. Kétféle céljuk lehetséges: vagy az, hogy profikká válnak, vagy kicsit megszédve magukat messze földre „elhajózhassanak”. Éppen ezért mindenről igyekeznek valós képet kapni. Ha megy az üzlet, ha a „lány” jól dolgozik, minden rendben van. Ha nem, akkor akár könyörtelenné is válhatnak. Amíg pénz van a kezükben, nincs baj, biztonságban is érzik magukat. Terveik nem túl reálisak, inkább csak álmoképek. Így marad az apró örömek keresése. A nagymenőknek pedig már szinte mindenük megvan. A kilépést ebből a rendszerből általában valamilyen kényszerhelyzet idézheti elő: a lebukás vagy valami egyéb törés.

A toleráns „strici”-típus kényszerből van fönt a „lányokkal” a pályán. Hajlandó odafigyelni a „lányokra”, öltözteti, kényezteti egy kicsit őket. A „lány” dönthet, hogy dolgozik-e vagy sem. Ha beteg, kap néhány szabadna-

pot. A kölcsön ideje alatt is ad némi zsebpénzt a „lánynak”, lejárta után pedig feleznék.

A *gyilkos* a legkeményebb, a legrámenősebb. Komoly „műszakkezdés” és „műszakvég” van, s közben a „lánynak” egyfolytában mennie kell, nincs megállás. Ha máshogy nem megy, a „strigó” maga dobja fel a kamionra, vagy megveri, megcsúfítja, pénzt nem kap, csak rabszolga. Nem számít hideg, betegség, az sem, hogy kivel, az sem hogy mennyiért, a fő, hogy menjen az üzlet.

A *kezdőnek* csak egy vagy két „lánya” van, vigyáz rájuk, mintha a sajátja lenne. A „lány” élhet valamennyi magánéletet, válogathat, a fő, hogy legyen némi haszon az üzleten. Hasonlít a toleráns típushoz.

A *profi* egy szmólyban toleráns és gyilkos. Nála nincs pardon, nincs bocsánat. A „lányoknak” komoly szűrővizsgálaton kell átesniük, csak az abszolút profik, a legcsinosabbak, a több nyelven beszélők kerülhetnek hozzá. A „lányok” rendszeres orvosi vizsgálat alatt állnak (gyakran külön orvosuk is van). Itt azonban a „lány” részéről elkövetett legkisebb hiba is végzetes lehet, mivel a profi hiúságán, hatalmán esett csorba, s aki ilyet tesz, annak vesznie kell.

Nagyon érdekes a „lány” és „strigója” viszonya, mivel a jelenleg érvényben lévő jogszabályok szerint a strichelést nem bünteti a törvény, viszont a futtatást igen. A „lány” függ a „strigó”-jától, hiszen, főleg az elején, ő látja el, eteti, ruházza, lakásról gondoskodik. A „lánynak” szüksége is van valakire, akire számíthat, ha baj éri, s aki esetenként babusgatja.

Am a „strici” is függ a lánytól, hiszen elvileg bármikor „fölnyomhatná” őt a „lány”. Nem lehet teljes úr azért sem, mert a lány hozza a pénzt, s érdeke, hogy egy-egy csinos, jól dolgozó lányt megtartsa.

Tehát egyfajta kölcsönös egymásrautaltsági rendszer működik. Ettől azért is nehéz megszabadulni, mert idővel túl sokat tudnak egymásról. S ha a lány mégis feljelenen a „stricit”, komoly veszélybe kerülhet, mert azonnal működésbe lép a maffia. Tehát a cél a békés egymás mellett élés.

Nem ejtettünk szót eddig a drog és a prostitúció külföldön oly jellemző összefonódásáról. Szerencsére, munkánk folyamán mi nem tapasztaltuk, hogy szervesen kapcsolódna a két dolog. A lányok többsége nem fogyaszt rendszeresen drogot, esetenként is csak a „lágyabb” drogokat veszik igénybe. Ezzel szemben szinte mindegyikük cigarettázik, kávézik, s az alkoholt sem vetik meg, bár az alkoholos állapot többségükre nem jellemző.

A „strigók” többsége szintén nem használ rendszeresen drogokat, viszont nagy részük kezén valamilyen formában keresztül megy a drog, s így a kereskedelem részeivé válnak, amely némi többletbevételt jelent a számukra. Szinte kivétel nélkül dohányoznak, kávéznak, a többségük a különféle italokat is szívesen fogyasztja, akár nagyobb mennyiségben is.

A maffia

Jól szervezett, komoly rendszer az, amiben a „lányok” dolgoznak. Mivel a prostitúcióból magas jövedelemre lehet szert tenni, komoly maffiahálózat

épült ki körülötte. Ennek leírására itt nem vállalkozom. Csupán néhány jellegzetességgel próbálom meg érzékeltetni a helyzetet:

A „lányokkal” a pályán lévő „stricik” általában igencsak kisfiúk, náluk csupán segítők kisebbek (sofőrök, mindenek). De ők is egy-egy nagyobb emberhez tartoznak, aki már nincs rendszeresen jelen a pályán, csak a háttérből irányít. Nyugodtabb életet él, más „bulikban” is utazik. Az ilyenek már komoly profiknak minősülnek, akad köztük bűnöző, többszörös börtönviselt, s többségük állig fel van fegyverkezve. Komoly helypénzt kell fizetni minden „lány” után, függetlenül attól, hogy volt-e elég kuncsaft, vagy sem. Egy „strigó” csak a maffia tudtával kezdhet munkát, egyébként megkeserítik életét, vagy ha nem engedelmeskedik, esetleg elteszik az útból. Hatalma érvényesítésére s a pénz beszedésére időnként megjelenik 4–6, két méter körüli, 100 kilós óriás, s így a területen ők az abszolút urak. Ha épp játszani van kedvük, bárkit megfenyegetnek, megvernek, eltüntetnek, bármelyik „lányt” kipróbálhatják, s az árakat mindig ők szabják meg.

A „felhasználók”

Fontos és nagyon érdekes vizsgálat lenne, ha a „felhasználókkal” (a szolgáltatásokat igénybevevőkkel) is megismerkednénk. Vizsgálódásaink, segítő tevékenységünk során erre nem volt módunk. A szórványosan összegyűjtött ismeretek nem elégségesek ahhoz, hogy bármilyen általános tanulságot lezűrjünk.

4. A társadalmi környezet

Nagyobb városainkban általában az alábbi, munkánk szempontjából fontos egészségügyi intézmények találhatók:

- bőr- és nemibeteg gondozó szakrendelő, ahol ambuláns betegeket látnak el;
- kórházi bőrgyógyászati osztály, a súlyos bőrbetegségekben szenvedők, valamint az ambulánsan nem kezelhető nemi betegségek gyógyítására;
- nőgyógyászati szakrendelő és osztály – mind az ambuláns, mind a fekvő betegeket itt látják el;
- „maszek” szakrendelő; ezekről azért érdemes szót ejteni, mivel szomorú tapasztalataink szerint ezeken a helyeken nemcsak ambuláns kezelés folyik, hanem ennél akár több is.

A segítő szervezetek közül a mai napig csak mi, az Utcai Szociális Segítők Egyesületének tagjai tartunk kapcsolatot a terepen ezekkel az emberekkel. Így többnyire általunk kerülnek kapcsolatba más, elsősorban egészségügyi segítő szervezetekkel. Jó viszonyt tudunk kiépíteni a Nemzeti Egészségvédelmi Intézettel, a Vöröskereszt Országos Központjával, a megyei Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálattal, a már említett bőrgyógyászati osztállyal, a bőr- és nemibeteg gondozóval s néhány más orvossal.

A rendőrség a magyar „lányokat” – amennyiben nem fiatalok – többnyire nem bántja, esetleg „csak” igazoltatják, felírják őket. Azonban erre

sem kerül gyakran sor, mivel a „lányok” és a „strigók” az esetleges razziákra is fel vannak készülve. Így veszély esetén néhány perc alatt kiürül a placc. Ekkor mindenki tudja, mit kell tennie, hiszen ez az első, amit mindenkinek meg kell tanulnia. Más a helyzet a külföldi „lányokkal”. Ha őket elkapják, el is viszik, s azonnal kiutasítják az országból. A mai törvények értelmében veszteni valójuk csak a „striciknek” van, akik általában emiatt többszörösen is bebiztosítják magukat.

Külsőleg a rendőrség többnyire csak a rendszeresen előforduló autókat és személyeket figyeli.

5. Eredmények, dilemmák, tanulságok

Az utcai szociális munkán belül is ez az egyik legveszélyesebb terület. Azzal, hogy munkánkat összekapcsoltuk az említett AIDS-prevenációs munkával, létrejött a közvetítő csatorna a szociális munkás és a prostituáltak között, s ez az induláskor nagy segítséget jelentett.

A „lányok”, főként az első időben, nagyon vívódnak, rengeteg stresszhatás éri őket, s ha nincs biztos támaszuk, bizony, nem is sikerül a kilépés a prostituált életből. Megpróbáltunk mi is a lehetséges támaszt nyújtók körébe belépni, a család, a barátok, a hozzátartozók közé. De a mi munkánk csak átmeneti segítséget nyújthat, hiszen a „lányoknak” maguknak kell önállóvá válniuk. Meg kell próbálni közösen kialakítani valamiféle stabil, a „lány” számára is elviselhető állapotot, melyben újraépülhetnek a korábbi kapcsolatok.

Munkánk egyik nehéz pontja a kliensek motivációinak megértése, s valamiféle, a pozitív változás irányába ható motiváció létrehozása. Az esetek többségében a „strigók” nem érdekeltek abban, hogy bármi megváltozzék, s így a „lányok” sem válhatnak egykönnyen motiválttá. A félelem miatt nehéz a „lányok” bizalmatlanságát megtörni, a segítő kapcsolatot kialakítani.

A szociális munka területén még fokozottabban kell alkalmazni minden olyan technikát (szupervízió, problémamegbeszélő csoport stb.), amely a szociális munkás pszichéjének megóvását segítheti. Fokozottan fenyeget itt a kiégés, a belefáradás, a nemtörődömség, a kliens elutasítása. A szociális munkás gyakran kerülhet olyan éles helyzetbe, amely önmagára s társára is veszélyes lehet.

Mi sem felejtethük el egy percre sem a helyzet komolyságát. Társammal folyamatosan megbeszéltük az eseményeket, hiszen mindkettőnknek ismer-nünk kellett a teljes rendszert ahhoz, hogy otthonosan tudjunk mozogni. A szociális munkásnak ilyen helyzetben szigorúan el kell „felejtetnie” saját címét, telefonszámát. Hasznunkra volt a magunkkal vitt igazolvány. Klienseink, kollégáink és a magunk jól felfogott érdekében a megszerzett információkat szigorúan titokban kell tartani. Segíthet, ha a döntéseket, beavatkozásokot megelőzően tudunk valakivel konzultálni.

Ha valaki ilyen közegben kíván dolgozni, jó, ha előre felkészül az alábbi kérdésekre:

– Te a rendőrségtől jössz?

- Mit akarsz a „lányoktól”?
- Kinek és mit tudsz segíteni?
- Ki küldött?
- Miért végzed ezt a munkát?
- Mennyiért csinálod ezt?
- Miért avatkozol bele a dolgainkba?
- Mit tudsz te erről az egész életéről?
- Honnan veszed a bátorságot, hogy megszólíts?

Különösen veszélyes lehet, ha a szociális munkás nem méri fel reálisan az erőviszonyokat, s nincs tisztában saját kompetenciájának határaival. Komoly következményekkel járhat kliense és önmaga számára is, ha egy beszélgetést rossz irányba terel, ha kéretlenül beavatkozik kliense magánéletébe. Lehetőleg ne keveredjék nézeteltérésbe a „strigóval”. A szociális munkás identitászavara, félelmei, gátlásossága, önérvényesítési képességének hiánya a munka sikertelenségét idézheti elő.

Munkánk során sok kétséggel kellett megküzdenünk. Hiányzik egy olyan háttérintézmény, amely fel tudná vállalni a szociális munka e részét is, s klienseinket is tudná segíteni. Gondot okoz, hogy jelenleg csak ketten végezzük ezt a munkát, nem főállásban, hanem karitatív jelleggel. Így kevés sikert lehet elérni. Nem könnyű eldönteni, hogy a „lányok” életében meddig legyünk jelen. Mire visszakerülhetnek eredeti közegükbe, az esetek többségében már szünetesnek kapcsolataik, kevés emberhez kötődnek. Ám ha nincs valamiféle stabil, pozitív erő körülöttük, akkor tapasztalatunk szerint gyakori a visszaesés. Azt sem egyszerű felmérni, hogy a szociális munkás meddig lavírozhat ezen a munkaterületen úgy, hogy ne veszélyeztesse az életét, a családját.

Minden nehézség ellenére szerencsére azért vannak pozitív példák. Sikert ért néhány „lányt” „jobb útra térítenünk”, s a többségükkel mind a mai napig fenntartjuk a kapcsolatot. Egy kiskorú, intézetből szökött leányt visszahelyeztünk az intézetbe (kellő egyeztetés és megállapodás után). Egy 18 éves leányt, miután a családi konfliktusokat sikerült rendezni, családja visszafogadott. Három huszoneves leányt egészségügyi problémáira hivatkozva „mentettünk le” a pályáról. Két román nemzetiségű leányt a hazajutásban támogattunk. Gyakorlatilag nagyrészt elfogadottá vált az óvszer használata a „lányok” körében. Prospektusokkal, beszélgetésekkel sikerült felhívni a figyelmüket az egészségügyi veszélyekre. Két „lánynak” volt szüksége sebészeti beavatkozásra, ötnék bőrgyógyászati kezelésre, tíznek nőgyógyászati vizsgálatra. Két „strigónak” sebészeti beavatkozást, ugyancsak kettőnek nemibeteg kezelést, háromnak pedig bőrgyógyászati kezelést intéztünk el. AIDS szűrővizsgálatra sikerült elvinnünk hat „lányt”, s két „strigót”.

Hatékonyabb lehetne tevékenységünk, ha megszerveződne a megelőző munka, s még azelőtt tudnánk segíteni, hogy a „lányok” kikerülnek a pályára. Mindenképpen több embernek kellene bekapcsolódnia a segítő munkába.

S végül, hasznos lenne egy olyan információs füzet kiadása is, amely tartalmazná a „lányok” számára a legszükségesebb információkat (AIDS prevenció, betegségek tünetei, veszélyhelyzetek, orvosok címe, segítő szervezetek listája, nyitvatartási ideje, szűrések helye, ideje stb.).

Elengedhetetlen a prostituáltak megfelelő egészségügyi ellátórendszerének megszervezése. Az anoním szűrésekre talán a „lányok” is inkább elmernének menni.

Külföldi mintára nálunk is lehetne különféle szolgáltatásokat nyújtó klubokat létrehozni.

A rendszerből kikerült „lányok” utógondozása, megfelelő körülmények közé juttatása elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy tartósan meg tudjanak maradni a „civil” életben.

Mindezek nélkül a mai sikereink is csak esetlegesen maradhatnak.

CALL FOR WORKSHOPS AND PAPERS

**BOSTON COLLEGE
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL WORK**

and

THE DEMOCRITUS UNIVERSITY OF THRACE, GREECE

announce an international conference

TRANSITION TO WHAT? THE IMPLICATIONS OF PRIVATIZATION IN EASTERN EUROPE, THE EUROPEAN UNION, THE BALKANS, AND BEYOND

**June 26–July 2, 1995
in Komotini, Thrace, Greece**

For more information contact:

Prof. Demetrius Iatridis

Boston College Graduate School of Social Work

Chestnut Hill MA 02167 USA

Telephone: (617) 552-4041

Telefax: (617) 552-3199